

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ ТА РІШЕНЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Апостолівська міська територіальна громада
Дніпропетровська область

ЗВІТ
за результатами дослідження житлових програм та рішень
для внутрішньо переміщених осіб

Апостолівська міська територіальна громада
Дніпропетровська область

Зміст

Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Перелік НПА, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО.....	5
Основні терміни та поняття.....	6
Аналіз результатів дослідження.....	7
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов.....	8
Місцеві житлові програми Апостолівської МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО.....	11
Національні житлові програми, які реалізуються в Апостолівській МТГ.....	13
Кредитні житлові програми.....	14
Інформаційна доступність.....	16
Висновки.....	16
Рекомендації.....	17

Вступ

Конституція України є основою правового регулювання житлового права в Україні. Саме у ст. 47 Конституції України закріплене право на житло кожного громадянина країни. Держава створює умови, за яких кожен громадянин може його будувати, купувати або орендувати. Людям, які потребують соціального захисту, влада на рівні держави та місцевого самоврядування надає житло безоплатно або за доступну плату, встановлену законом.

Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони українців були вимушені покинути свої домівки та переміститись у більш безпечні регіони країни. Вони стали внутрішньо переміщеними особами. Проблема ж забезпечення ВПО житлом набуває дедалі гострішого характеру — як для держави, так і для громад, які їх приймають.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Суппорт Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, проводить дослідження місцевих і національних політик у сфері житлових проблем ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни.

Органи державної та місцевої влади реалізують різні програми підтримки ВПО, які втратили житло та були змушені переїхати в інші населені пункти. Частина таких програм підтримки існувала до 24 лютого 2022 року, а деякі почали втілюватися лише після повномасштабного вторгнення. У проєкті Плану відновлення України, презентованому у липні 2022-го, наявні довгострокові перспективи підтримки населення в умовах воєнного стану та після його припинення.

Скорочення надходжень до державного та місцевих бюджетів, непередбачувані наслідки і строки завершення війни створюють негативний вплив на розроблення та ухвалення довгострокових рішень у житловому секторі.

За прогнозами міжнародних інституцій, що довше триватиме війна, то більше населення країни потраплятиме у вразливе становище, а ресурси, які дозволяли б людям протриматися без сторонньої допомоги, будуть вичерпуватися. Саме тому важливо визначити реальну потребу ВПО у житлових програмах і програмах підтримки реалізації житлових прав (компенсація оренди, комунальних послуг тощо), а також забезпечити їхню доступність.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Проведення аналізу житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, з метою розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення довгострокових житлових рішень на користь ВПО під час формування локальної житлової політики.

Об'єкт дослідження

Перешкоди в доступі ВПО до житлових програм, які діють у цільових громадах, зокрема з урахуванням забезпечення постійним та соціальним житлом.

Предмет дослідження

- Національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Чинні місцеві цільові програми, інші місцеві нормативно-правові акти (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
- Інші житлові програми та рішення для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати:
 - національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах;
 - місцеві цільові програми та рішення, інші локальні НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО;
 - житлові програми для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
2. Зібрати дані про кількість ВПО, які потребують покращення житлових умов у цільових громадах, з урахуванням демографічних характеристик та потреб у покращенні житлових умов.
3. Розробити звіт про результати аналізу чинних житлових програм для ВПО у цільових громадах.

4. Розробити рекомендації та план адвокації необхідних змін для кожної цільової громади.
5. Провести презентацію дослідження у формі заходу, спрямованого на адвокацію запропонованих змін за участі зацікавлених сторін.

Географія дослідження: об'єднані територіальні громади України.

Період проведення дослідження: лютий — липень 2024 року.

Методи та інструменти дослідження

- Експертна оцінка місцевих цільових програм та інших НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямованих на забезпечення житлом ВПО.
- Експертна оцінка доступу до національних житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах.
- Експертна оцінка житлових програм для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
- Аналіз офіційних сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО.

Джерела інформації

1. Сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування територіальних громад.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують покращення житлових умов.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання житлових програм.

Перелік нормативно-правових актів, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Житловий кодекс України 1983 року.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
- Закон України «Про житловий фонд соціального призначення».
- Постанова КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).
- Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофспілки «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (від 11.12.1984 № 470).
- Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).
- Порядок надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом (затверджений Постановою КМУ від 10.10.2018 № 819) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ від 02.08.2022 № 856 (доступне іпотечне кредитування «єОселя»).
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за Програмою «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451), — за рахунок коштів гранту, наданого KfW.
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об’єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980), — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280).
- Постанова КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат на тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб,

які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (від 19.03.2022 № 333).

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769).
- Локальні НПА (комплексні програми, рішення сесії місцевих рад, порядки виконавчих комітетів місцевих рад тощо).

Основні терміни та поняття

Внутрішньо переміщена особа в українському законодавстві — це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок чи для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Відповідно до п. 6 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО має право на створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Основою правового регулювання житлових прав в Україні є Конституція України, яка в ст. 47 закріплює загальне право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Людям, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну плату відповідно до закону. Нікого не можна примусово позбавити житла, виключно на підставі закону за рішенням суду.

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», **житловий фонд соціального призначення** — це сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Окремі аспекти цього поняття висвітлені в постанові КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).

Дещо інший підхід викладено в Житловому кодексі України. Так, п. 5 ч. 2 ст. 4 зараховує до житлового фонду соціального призначення квартири в багатоквартирних житлових будинках, садибні (одноквартирні) житлові будинки, а також житлові приміщення в інших будівлях усіх форм власності,

що надаються людям, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Тобто не обмежує житловий фонд лише комунальною формою власності.

Питання, пов'язані з розміщенням ВПО у місцях тимчасового проживання, зокрема з дотриманням вимог, передбачених Постановою КМУ «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 01.09.2023 № 930), а також з наданням соціальних послуг у громаді (притулок, підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо) *це дослідження не охоплює.*

Аналіз результатів дослідження

Апостолівська МТГ — об'єднана територіальна громада в Криворізькому районі Дніпропетровської області. Адміністративний центр — місто Апостолове. Площа громади — 679,5 км², населення — 23 331 людина (станом на 2018 рік). Утворена 5 серпня 2015 року шляхом об'єднання Апостолівської міської ради та Володимирівської, Кам'янської, Михайлівської, Першотравенської сільських рад Апостолівського району. До складу громади входять 20 населених пунктів — 1 місто (Апостолове), 2 селища (Жовте, Українка), 17 сіл (Кам'янка, Михайлівка, Запорізьке, Михайло-Заводське, Перше Травня, Володимирівка, Шевченко, Широчани, Новоіванівка, Катеринівка, Слов'янка, Сергіївка, Червона Колона, Нова Січ, Новосеменівка, Новомар'янівка, Тарасо-Григорівка).

З метою отримання статистичних даних про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов в Апостолівській МТГ, було надіслано відповідні інформаційні запити. Відповіді отримані у встановлені строки та проаналізовані. Деякі питання запиту не були висвітлені у повному обсязі.

Визначено, що на території Апостолівської МТГ реалізується **Програма компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб**, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, зокрема на оплату житлово-комунальних послуг (відповідно до Постанови КМУ від 19.03.2022 № 333). Так, у межах Програм «Прихисток» компенсацію власникам житла за розміщення ВПО отримали: у 2022 році — 1547 власників житла, які розмістили 4370 ВПО (2 558 710,57 грн), у 2024-му — 292 власника житла, які розмістили 676 ВПО (282 579,64 грн).

Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов

Станом на березень 2024 року в Апостолівській міській територіальній громаді зареєстровані такі ВПО (таблиця).

Категорії	Кількість
Зареєстровані ВПО з 2022 року	2670
Сім'ї ВПО	1633
Люди працездатного віку	1380
Пенсіонери	493
Люди з інвалідністю	90
Діти до 18 років	707

Зареєстровано ВПО

■ Люди працездатного віку ■ Пенсіонери ■ Люди з інвалідністю ■ Діти

Розподіл за статтю

■ Чоловіки ■ Жінки

Станом на 25.07.2024, відповідно до даних Апостолівської МТГ, у громаді зареєстровані такі ВПО (таблиця).

<i>Категорії</i>	<i>Кількість</i>
Зареєстровані ВПО (облік відбувається з 24.02.2022 року)	2677
Сім'ї ВПО	1636
Жінки	809
Чоловіки	564
Люди працездатного віку	1373
Пенсіонери	498
Люди з інвалідністю	93
Діти до 18 років	713

Станом на 19.03.2024 ВПО, які потребують покращення житлових умов у громаді, на квартирному обліку не перебувають.

Місцеві цільові програми, спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема постійним, соціальним і тимчасовим, **не затверджувалися**. Видатки на 2024 рік для формування житлового фонду соціального призначення та фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО, не виділялися.

Кількість ВПО (сімей), житлові потреби яких задоволені за рахунок чинної місцевої житлової програми (згідно з Постановою КМУ від 29.04.2022 № 495 «Деякі заходи формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб»): у 2021 році за рахунок коштів субвенції з держбюджету місцевим бюджетам (70/30) придбано та включено до фонду житла для тимчасового проживання трикімнатну квартиру, наразі у ній проживає сім'я ВПО (три людини).

На території Апостолівської МТГ створено фонд житла для тимчасового проживання ВПО, до якого включено трикімнатну квартиру (загальна площа — 50,1 м²), що придбана за рахунок коштів бюджету розвитку (спеціального фонду) місцевого бюджету.

Опитувальний лист для ВПО (оцінка потреб) у громаді не затверджувався, опитування оцінки потреб ВПО не проводилося.

Відбуваються лише вибіркові перевірки достовірності відомостей, наведених у заяві про отримання компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) ВПО, шляхом відвідування місця розміщення ВПО на території Апостолівської МТГ.

З огляду на актуальність питання соціальної інтеграції ВПО шляхом усунення перешкод у реалізації їхніх прав і свобод, забезпечення доступу

до адміністративних, соціальних, культурних та інших публічних послуг, а також створення умов для розкриття потенціалу і посилення можливостей ВПО у приймаючих громадах, в Апостолівській МТГ є потреба у проведенні опитування щодо житлових потреб ВПО.

[Офіційний сайт](#) Апостолівської МТГ містить інформацію про створення комісії з розгляду заяв про призначення грошової компенсації за належні для отримання житлові приміщення для деяких категорій людей, а також членів їхніх сімей за рахунок коштів субвенції (відповідно до постанов КМУ «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» від 19.10.2016 № 719, зі змінами; «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» від 28.03.2018 № 214, зі змінами; «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» від 18.04.2018 № 280, зі змінами; «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь в Революції Гідності, а також членів їх сімей» від 20.02.2019 № 206. Відсутня інформація про те, чи розглядала ця комісія питання щодо забезпечення прав ВПО.

Щодо житлових приміщень, виділених для забезпечення житлом ВПО для тимчасового розміщення, та житлового фонду соціального призначення в Апостолівській МТГ, згідно з листом заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів влади виконавчого комітету Апостолівської міської ради Ільченка М. (від 19.03.2024 № 13/0/15-24), наявна така інформація. Виконавчий комітет співпрацює з департаментом соціального захисту населення Дніпропетровської ОВА в межах ініціативи Товариства українців у Фінляндії щодо отримання модульних корпусів (на 80 людей) для тимчасового проживання ВПО. Це додатково свідчить про **наявність нагальної потреби у забезпеченні житлових потреб ВПО**. Хоча декларується відсутність на обліку ВПО, які потребують покращення житлових умов.

Місцеві житлові програми Апостолівської МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО

Згідно з інформацією, наданою у листах Дніпропетровської обласної ради (від 16.02.2024 № вих-430/0/2-24) та Дніпропетровської ОВА (від 16.02.2024 № 09-153/0/49-24), на території області діють:

- [Комплексна програма підтримки](#) внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Дніпропетровської обласної ради від 28.07.2023 № 299-17/VIII).
- [Комплексна програма соціального захисту](#) населення Дніпропетровської області на 2020–2024 роки (затверджена Рішенням Дніпропетровської обласної ради від 13.12.2019 № 534-20/534-20/VII).

Так, п. 4 переліку завдань і заходів Комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області на 2023–2025 роки передбачає реалізацію заходів для забезпечення гідних умов проживання ВПО.

Відповідно до Звіту про хід виконання Комплексної програми у I півріччі 2024 року, погоджений обсяг фінансування заходів для забезпечення житлових прав:

- Здійснення функцій замовника з проектування та будівництва житла для ВПО — 96 760,00 грн (кошти місцевого бюджету).
- Виконання ремонтно-будівельних робіт (фактично профінансовано): 13 406 780,00 грн (реконструкція об'єктів у с. Олександрівка та с. Балівка під тимчасове житло для ВПО).
- Відшкодування комунальних послуг, спожитих мешканцями модульного містечка: 4 635 060,00 грн (кошти місцевого бюджету).

[Постанова КМУ](#) «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495) затверджує Порядок формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання ВПО.

Передбачено, що фонд житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО, формується сільськими, селищними, міськими радами або уповноваженими ними органами шляхом:

- викупу (придбання) житла;
- будівництва нового житла;
- будівництва (нового будівництва, реконструкції) будівель для тимчасового проживання ВПО відповідно до пп. 1 п. 9–3 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- реконструкції наявних будинків і гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень на житлові;

- передачі житла в комунальну або державну власність;
- капітального ремонту об'єктів житлового фонду, зокрема об'єктів соціального призначення.

До фонду можуть бути включені тільки вільні житлові приміщення.

Тобто напряду передбачено, що функції формування фондів тимчасового житла для ВПО та облік ВПО покладено на органи місцевого самоврядування.

Є необхідність в ухваленні Апостолівською міською радою рішення про забезпечення житлом ВПО для тимчасового проживання на території громади, ***у створення комісії з питань обліку ВПО та оцінки їхніх потреб***, у розробленні окремого порядку формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання ВПО у громаді (відповідно до Постанови КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» від 29.04.2022 № 495), або у доповненні даного рішення відповідними змінами.

Крім того, наявна ***потреба в ухваленні програми інтеграції ВПО*** в Апостолівській громаді, у внесенні змін та доповнень до чинних програм соціального захисту (щодо відділення окремої соціальної групи і надання їй додаткової соціальної підтримки).

Діяльність Ради з питань ВПО при Апостолівській міській раді

Рада з питань ВПО при виконавчому комітеті Апостолівської міської ради не створена. Станом на 31.07.2014 місцеві програми, спрямовані на забезпечення ВПО житлом, виконавчим комітетом Апостолівської міської ради не затверджувались.

Національні житлові програми, які реалізуються в Апостолівській МТГ

На території громади реалізується програма компенсації оренди житла, житлово-комунальних послуг на виконання Постанови КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб» (від 19.03.2022 № 333).

Відсутня інформація щодо додаткової соціальної підтримки ВПО, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та відповідають вимогам Постанови КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 19.10.2016 № 280).

Постановою КМУ від 04.10.2017 № 769 затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, передбаченої Законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Мінреінтеграції є головним розпорядником субвенції, що може надаватися місцевим бюджетам згідно з цією Постановою КМУ.

Відповідно до п. 3 Порядку та умов, субвенція спрямовується зокрема на:

- Будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності, зокрема об'єктів соціального призначення, для надання житлових приміщень ВПО.
- Реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності для надання в тимчасове користування ВПО.
- Придбання у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування ВПО.
- Придбання у період дії воєнного стану паливної деревини для безоплатної видачі населенню на територіях, прилеглих до зони проведення воєнних (бойових) дій, а також на компенсацію витрат, пов'язаних із доставкою паливної деревини.

Кредитні житлові програми

Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі — *Держмолодьжитло*) є виконавцем низки державних та регіональних програм, мета яких — забезпечення житлом ВПО. Такі програми реалізуються відповідно до:

1. Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980).
2. Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих Кредитною установою для відбудови (KfW) (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451). Фінансування відбувається за рахунок грантових коштів Уряду Федеративної Республіки Німеччини через KfW.

Діють вісім місцевих житлових програм (шість обласних — у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Миколаївській, Одеській областях; дві міські — у Тернополі та Харкові), затверджені органами місцевого самоврядування. Передбачене забезпечення житлом ВПО шляхом надання пільгового кредиту або бюджетної підтримки.

Кількість зареєстрованих заяв від ВПО в усій Україні щодо участі у житлових програмах з 2021 року:

- Порядок № 980: 2021 рік — 9051; 2022 рік — 9117; 2023 рік — 9185; 2024 рік (станом на 01.06.2024) — 9215.
- Порядок № 451: 2021 рік — 22 286; 2022 рік — 30 505; 2023 рік — 35 244; 2024 рік (станом на 01.06.2024) — 36 472.

Кількість ВПО, які скористалися житловою програмою в Україні

Документ	2021		2022		2023		2024		Разом	
	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн	к-сть	млн грн
Порядок № 980	11	13,6	7	7,4	6	10,1			24	31,1
Порядок № 451	241	280,1	332	487,6	94	166,7	2	3,3	669	937,7
Місцеві програми	12	8,3			8	7,9	1	1,1	21	17,3

Загальна кількість поданих заяв від ВПО через мобільний додаток порталу «Дія» в Україні з 01.08.2023 — 15 856.

Детальна інформація щодо активності Держмолодьжитла в Апостолівській МТГ відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації програми в розрізі громади.

ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» (далі — **ПрАТ «Укрфінжитло»**) утворено для розвитку іпотечного кредитування, зокрема забезпечення громадян України житлом. 100% акцій ПрАТ «Укрфінжитло» належить державі в особі Міністерства економіки України. Зокрема, ПрАТ «Укрфінжитло» є виконавцем державної Програми іпотечного кредитування «ЄОселя», що реалізується відповідно до [Постанови КМУ](#) «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством “Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України» (від 02.08.2022 № 856). Цією Програмою можуть скористатися ВПО.

За інформацією, наданою ПрАТ «Укрфінжитло», обсяг фінансування цієї Програми у 2023 році становив 8,849 млрд грн (5855 кредитів). Обсяг фінансування у 2024-му, відповідно до фінансового плану, становить 19,2 млрд грн.

Інформація щодо кількості ВПО та кількості виданих кредитів у Дніпропетровській області за 2023 та 2024 роки надана у таблиці.

<i>Область</i>	<i>К-сть виданих кредитів за 2023 рік</i>	<i>Сума виданих кредитів за 2023 рік, млн грн</i>	<i>К-сть виданих кредитів за 2024 рік</i>	<i>Сума виданих кредитів за 2024 рік, млн грн</i>
Дніпропетровська	3	5	5	10

Детальна інформація щодо активності ПрАТ «Укрфінжитло» в Апостолівській МТГ відсутня, що створює перешкоди для аналізу реалізації програми в розрізі громади. Інформації щодо державної Програми «ЄВідновлення» також немає.

Житлові програми для ВПО, які реалізують міжнародні та національні неурядові організації, у тергромаді відсутні.

Інформаційна доступність

Для аналізу доступності ВПО до інформації про житлові програми в Апостолівській МТГ було опрацьовано [сайт територіальної громади](#).

Цей сайт не містить розділів для ВПО. Інформацію в розрізі ВПО можна відшукати лише із використанням пошуку за ключовими словами. Це створює перепони для навігаційної доступності, не сприяє сприйняттю дієвих механізмів реалізації прав ВПО та їхній інтеграції у громаду.

Існує потреба у створенні розділу «Інформація для ВПО» на сайті Апостолівської міської ради. Такий розділ має містити інформацію про соціальний захист ВПО, зокрема про можливості реалізації житлових прав, оголошення для ВПО щодо наявних національних та регіональних програм, про допомогу міжнародних гуманітарних організацій, призначення відповідального заступника міського голови по захисту прав ВПО.

Наразі пошук на сайті за ключовими словами «ВПО», «внутрішньо переміщені особи» не дає можливості зрозуміти спроможності ВПО у напрямі реалізації та захисту житлових прав. Крім того, відсутні алгоритми правового регулювання, відповідальні особи тощо.

Висновки

1. *Відсутність ВПО на квартирному обліку.* В Апостолівській МТГ зареєстровані 2677 ВПО, з яких 1636 є сім'ями. Відсутність ВПО на квартирному обліку вказує на можливі недоліки в системі обліку та оцінки реальних житлових потреб ВПО. Це свідчить про необхідність покращення методів збору та аналізу даних щодо житлових потреб ВПО.
2. *Недостатність місцевих цільових програм.* Місцеві цільові програми, спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема постійним чи соціальним, не затверджувалися. Видатки на 2024 рік для формування житлового фонду соціального призначення та фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО, не виділялися. Це свідчить про недостатню увагу до довгострокових житлових рішень, що є критичним для забезпечення стабільності ВПО.
3. *Відсутність інвентаризації житлових фондів.* Відсутність інвентаризації та обліку наявних житлових фондів, які можуть бути використані для тимчасового або постійного розміщення ВПО, є значною проблемою. Необхідно провести інвентаризацію житлових фондів для оцінки можливостей використання їх для розміщення ВПО.
4. *Недостатня інформаційна підтримка.* Офіційний сайт громади не забезпечує достатньої інформаційної підтримки ВПО щодо

житлових програм та їх реалізації. Це ускладнює доступ до відповідних послуг та програм, що є критичним для забезпечення житлових прав ВПО.

5. *Відсутність опитування потреб ВПО.* В Апостолівській МТГ не проводилось опитування щодо житлових потреб ВПО (оцінка потреб). Це ускладнює планування і реалізацію ефективних програм підтримки, оскільки немає точної інформації про потреби ВПО.
6. *Недостатня підтримка міжнародних та національних програм.* Співпраця з міжнародними донорами та національними програмами залишається обмеженою. Це знижує можливості громади щодо реалізації проєктів, спрямованих на забезпечення житлових потреб ВПО.

Рекомендації

На загальнонаціональному рівні:

- Розробити стратегію нової житлової політики, яка відповідала б сучасним викликам і передбачала б механізми реалізації житлових прав ВПО.
- Ухвалити довгострокову державну програму забезпечення житлових прав ВПО у розрізі екстреного, тимчасового та постійного житла.
- Підвищити спроможність Рад з питань ВПО шляхом розроблення нормативно-правових актів які б містили методичні рекомендації та правові механізми їх впливу на реалізацію і захист житлових прав ВПО.
- Збільшити фінансування шляхом залучення додаткового фінансування з боку міжнародних організацій, країн-донорів та грантових програм для будівництва нового житла для ВПО.
- Розробити механізм компенсації витрат ВПО на оренду житла з визначенням критеріїв та строків такої компенсації.
- Широко інформувати ВПО щодо вимог і процедур участі в житлових програмах на національному та місцевому рівнях.

На локальному рівні:

- Розробити всі можливі варіанти створення фонду тимчасового житла для ВПО (будівництво, реконструкція та переобладнання нежитлових приміщень на житлові).
- Визначити вільні земельні ділянки, які можуть бути використані для будівництва житла для ВПО, що дозволить потенційним донорам та інвесторам реалізувати проєкти нового будівництва житла для ВПО.
- Затвердити порядок розподілу житла з фонду тимчасового житла для ВПО, залучивши представників Ради з питань ВПО, попередньо

її створивши (це включає створення прозорих критеріїв та процедур, які будуть використовуватися при наданні житла).

- Розробити систему відкритих списків людей, які потребують житла з фонду тимчасового проживання (із розміщенням на офіційному сайті для забезпечення прозорості процесу розподілу житла).
- Провести інвентаризацію нерухомого майна на балансі громади та міністерств, яке може бути переведене у фонд житла для тимчасового проживання ВПО та фонд соціального житла.
- Напрацювати стратегію довгострокових житлових рішень для ВПО із залученням міжнародних гуманітарних організацій.
- Ухвалити локальні нормативно-правові акти, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО і їх довгострокову інтеграцію у місцеву громаду.
- Затвердити локальні нормативно-правові акти, що визначають порядок розподілу житла з фонду тимчасового житла для ВПО (це включає створення прозорих критеріїв та процедур, які будуть використовуватися при наданні житла).
- Передбачити в місцевому бюджеті кошти на формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО, що дозволить забезпечити фінансову підтримку реалізації житлових програм.
- Активізувати можливості залучення субвенцій з державного та обласного бюджетів для фінансування житлових програм для ВПО (подання заявок на отримання субвенцій; участь у державних та обласних програмах підтримки житлового будівництва; створення умов відповідності отримання субвенцій — розроблення проєкту будівництва/реконструкції, формування резерву власних коштів).
- Залучати фінансову допомогу та кредити міжнародних державних і гуманітарних фондів (підготовка проєктів та програм, спрямованих на отримання грантів, технічна допомога та інші види фінансової підтримки).
- Забезпечити наповнення офіційного сайту громади повною інформацією щодо прав ВПО, зокрема житлових, наявних національних і локальних житлових програм.
- Після створення Ради з питань ВПО додати на сайт інформацію про її діяльність, алгоритми отримання житла та інші важливі дані для ВПО.
- Забезпечити наповнення офіційного сайту громади чіткими та зрозумілими алгоритмами дій для ВПО, які шукають дані про свої права, доступні житлові програми та соціальні послуги.
- Додати активні посилання на відповідні розділи сайту, де користувачі можуть знайти детальну інформацію, зразки заяв та інструкції щодо отримання допомоги.

- Використовувати інтуїтивно зрозумілу навігацію, що дозволить переселенцям швидко орієнтуватися на сайті та знаходити необхідну інформацію без зайвих зусиль.
- Додати на сайт зразки заяв для отримання житла з фонду тимчасового житла для ВПО, що спростить процес подання документів для переселенців.
- Інформувати ВПО про вимоги і процедури участі в житлових програмах на національному та місцевому рівнях, що підвищить обізнаність переселенців про можливості та механізми отримання тимчасового і соціального житла.
- Активізувати співпрацю з міжнародними донорами для реконструкції та побудови соціального/тимчасового житла для ВПО (отримання грантів, технічної допомоги та інших видів підтримки).
- Розробити стратегію довгострокових житлових рішень для ВПО із залученням міжнародних гуманітарних організацій, що сприятиме створенню стабільних умов проживання для переселенців.
- Використовувати позитивний досвід інших громад у реалізації рішень щодо забезпечення житлових прав ВПО, що допоможе уникнути помилок та впровадити ефективні практики.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Суппорт Сервісес»» у лютому – липні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підписуйтеся на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

КОНТАКТИ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «Благодійний фонд "Стабілізаційні Суппорт Сервісес"»

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.x.com/SSS_Ukraine)